

Doctoral School 'Literatuur en diversiteit'

9 t/m 16 juli 2021, Universiteit Wenen

Hoe 'divers' is de Nederlandstalige literatuur? De literaire canon wordt nog steeds gedomineerd door werken van witte, mannelijke schrijvers. Tegelijkertijd is er in de letteren geen ander thema dat zoveel discussie oproept als diversiteit. Zo betoogde de Surinaams-Nederlandse uitgever, dichter en boekhandelaar Sayonara Stutgard in een opiniestuk uit 2016 dat er sprake is van een 'nijpend tekort aan actuele literatuur die recht doet aan de diversiteit van Nederland.'

Waar het Stutgard vooral gaat om een breder aanbod aan verhalen waarin ook andere stemmen – van jonge vrouwen van kleur, of van mensen buiten de Randstad – klinken, gooit Arjen van Veelen het in een artikel op De correspondent over een andere boeg. Zo schrijft hij dat de 'toegang tot het land der letteren [...] aantoonbaar [is] verslechterd. Dit treft zowel mannen als vrouwen, zowel witte als zwarte mensen. Maar het treft mensen uit de lagere sociale milieus het zwaarst, terwijl literatuur juist voor die groep een ontsnapping bood.' Door diversiteit vanuit een voornamelijk economisch perspectief te benaderen, laat Van Veelen zien dat diversiteit vele gezichten kent en niet beperkt blijft tot discussies die uitsluitend op het (snij)vlak van gender en kleur kunnen worden gesitueerd.

Wetenschappelijke discussies rondom diversiteit kennen vele gedaantes. Van intersectionalistische benaderingen, onderzoek naar de relatie tussen literatuur en migratie, of een feministische (her)lezing van de canon – binnen de hedendaagse letterkunde is er steeds meer aandacht voor nieuwe, interdisciplinair georiënteerde benaderingen die proberen recht te doen aan de uiteenlopende invalshoeken die verbonden zijn aan het begrip diversiteit. Deze doctoral school onderzoekt het spanningsveld rondom de discussie over diversiteit in de literatuur. Daarbij besteden we aandacht aan de volgende dimensies:

1. Ten eerste benaderen we de relatie tussen literatuur en diversiteit vanuit ruimtelijk opzicht. Deze dimensie verkent de raakvlakken tussen migratie en literatuur, de verhouding tussen 'centrum' en 'periferie', en gaat in op (vermeende) grenzen van de Nederlandse letterkunde als discipline.

2. Het tweede kernbegrip dat centraal staat is identiteit: welke rol speelt dit begrip in en voor de literatuur? Hoe geeft literatuur identiteiten vorm, en welke wisselwerkingen bestaan er tussen de maatschappelijke discussie over identiteit en de discursieve ruimte van de literatuur?

3. Het derde kernbegrip is autonomie: hoe (on)afhankelijk is de literatuur van maatschappelijke en literaire normen, en hoe verhouden traditionele opvattingen over autonomie zich tot discussies over diversiteit?

4. In het verlengde daarvan gaan we, tot slot, in op het begrip van de kritiek: welke historische veranderingen heeft dit begrip binnen de letterkunde en de literatuur ondergaan, hoe verhoudt de kritische functie van literatuur zich tot de notie van engagement en in hoeverre kan de literatuur als onderhandelingsruimte functioneren?

De Summer School bestond uit **zes lesdagen** en bod plaats aan ca. 20 studenten (PhD., MA) afkomstig van verschillende universiteiten in Centraal-Europa. De eerste vijf lesdagen (m.u.v. woensdag 14 juli) startten ieder met een inleidend college dat aansloot bij de centrale thematiek van de Summer School. De ochtendcolleges konden door de deelnemers in hun eigen tijd en tempo worden bekeken.

Deze asynchrone ochtendcolleges werden in synchrone digitale sessies besproken.

In deze theoretisch georiënteerde sessies lag de nadruk op het bediscussiëren van en reflecteren over de theorie en de thema's die in het college van die ochtend waren geïntroduceerd.

In de middag vonden workshops plaats waarbij meerdere dagen rond een bepaald thema werd gewerkt onder begeleiding van een vaste docent.

De studenten werden tijdens de workshops begeleid door de docenten: Małgorzata Dowlaszewicz (Universiteit Wroclaw), Orsolya Réthelyi (Eötvös Loránd Universiteit Boedapest) en Alexa Stoicescu (Universiteit Boekarest) en Claudia Zeller (Universiteit Wenen).

Tevens verzorgde Fiep van Bodegom (Rietveldacademie Amsterdam) een gastlezing.

Op vrijdag 16 juli vond er een **afsluitend symposium** plaats waarbij de resultaten van de middagworkshops worden gepresenteerd.